

Rapport från naturguidning i Tyresö slottspark med SRF 28 maj 2019

Martina Kiibus

Det här var en bokad guidning med SRF (Synskadades riksförbund) – Södertörn. Sex personer deltog, varav de flesta var Tyresöbor. Ett par gick med rullator, så vi vandrade i lugnt tempo med många pauser. Det var en fin och solig försommardag.

Vi startade vid borggården framför slottet där jag berättade om slottets historia och försökte måla upp en bild av vilken central betydelse godset hade under flera hundra år. Berättade också lite om kyrkan och dess historia.

Så gick vi in i parken, fram till en väldoftande syrébuske, som alla fick dofta på. Pratade om varför blommor doftar och / eller har vackra färger, för att locka pollinatörerna. Berättade också om den engelska parken och dess historia. Bofinkarna drillade för fullt.

Gick till en fin gammal lind, lät deltagarna känna på de släta hjärtformade bladen och den knotiga mossklädda stammen. Berättade om lindens betydelse för den biologiska mångfalden, att den mjuka veden använts till utsmyckningar av kyrkor och Wasas skulpturer och att linden var Frejas träd i den fornnordiska mytologin. Linnés efternamn kom från en gammal lind som stod på hans barndomsgård. Det var pappan som tog namnet Linnaeus efter linden, ett slags hemmagjord latin. När Linné sedan adlades så fick han namnet Linné.

På marken var det fullt av olika blommor, som midsommarblomster, smörblomma, gullviva, hundkäx, förgätmigej, teveronika, humleblomster och Natt och dag. Visade Natt och dagblommornas lila skyltblad som fungerar som en reklamskylt för att pollinatörerna ska hitta till de mer oansenliga gula blommorna. Deltagarna hade ledsyn och kunde se om de fick titta väldigt nära. Berättade om hur förgätmigej fått sitt namn, att teveronika kallas för mormors glasögon, humleblomster för mormors nattmössa och gullviva mormors mamelucker. De flesta deltagarna kände igen blommorna när de kom nära.

Fortsatte till en grovstammig gammal ek. Pratade om dess betydelse för den biologiska mångfalden och att man hittar mest grovstammiga ekar på gammal adlig eller statlig mark. Som t ex slottsparken. Mittemot eken står en fin gammal lärk. Lät deltagarna känna på de mjuka barren, som saknar de övriga barrträdens skyddande vaxskikt och därför inte har samma skydd mot uttorkning, vilket är förklaringen till att lärk faller sina barr på hösten.

Både eken och linden är exempel på ädla = sydliga lövträd som det finns gott om i slottsparken. Nästa lövträd var en hästkastanj. Till skillnad från den äkta kastanjen är hästkastanjens frukter inte ätliga, snarare giftiga. Men har använts som hästfoder. Hittade en gammal kastanj som deltagarna fick känna på.

På en kulle växte det tjärblomster, mandelblom och Adam och Eva. En kvinna och hennes man följde med upp så jag kunde visa blommorna. De andra deltagarna fick känna på tjärblomsterns klibbiga stjälk och dofta på mandelblommans milda doft. På marken närmare stigen var det fullt av blommande aklejer.

Nästa träd var en flerstammig mäktig al nere vid vattnet. Visade hur man kan känna igen al med dess små kottar. På gräsmattorna före bron till Notholmen växte det ängsbrämsa, vars blad deltagarna fick smaka på (smakar lite ruccola-aktigt).

Stannade till mitt på bron där det fläktade lite, så skönt att känna den ljumma vinden mot kinden. I vattnet hördes gräsänderna och några svalor flög över oss.

Efter bron på Notholmen stannade vi och doftade på den lakrits-doftande spanska körveln och svart vinbärsblad.

Berättade om Notholmens historia där fiskaren bodde förr, som skulle förse slottet med färsk fisk. Prins Eugen beskriver hur han åt färsk strömming varannan dag, vilket man ju inte kan göra idag pga de höga halterna miljögifter. En av deltagarna kände Ellen från Notholmen och kunde berätta historier från Ellens liv på ön.

Så gick vi ut på bryggan så att de skulle få komma närmare vattnet och känna havsluften. Berättade om Kalvfjärden och Östersjön, världens största brackvattenhav. Gulsparvarna sjöng och ladusvalorna flög kors och tvärs under oss.

Hämtade ner en styvmorsviol och en kärleksört från en häll så att deltagarna kunde få titta på lite närmare håll. Styvmorsviolen är verkligen söt och det blev återigen ett igenkännandets glädje när de fick se den. Och kärleksörtens blad är saftigt goda och fulla av c-vitaminer och aminosyror.

Efter en skön paus på Notholmen gick vi tillbaka till parken igen, till en bok, ännu ett ädelt lövträd. Visade hur man kan känna igen bokar på de släta stammarna och bokollonhättorna. Fortsatte upp i den fina hasselallén, där deltagarna fick känna på de ludna hasselbladen och jämföra med de släta lindbladen. Pratade om hasselnötternas ekonomiska betydelse förr och varför de inte ingår i allemansrätten.

Gick ett stycke till en omkullfallen ek som var full av en massa härlig mulm som deltagarna fick känna på. Pratade om på vikten av död ved och hur mycket liv det finns i döda träd. Bjöd deltagarna på lite välsmakande vårbrodd, ett gräs som smakar som gräddkola. Fortsatte uppför den lilla backen till en blodbok. De vinröda bladen var så fina mot grönskan och den blå himlen. Beskrev vattnet nedanför oss, med solglitter.

Så kom vi tillbaka till borggården där vi avrundade guidningen. Deltagarna var jättenöjda och tyckte att det var så fint och lummigt i parken. Och det var verkligen fint och fantastiskt att få uppleva parken med denna grupp. Att verkligen få använda alla sinnen och inte bara synen när man tar in och förmedlar naturen. Brukar göra det annars också, men det blir ju så mycket viktigare när man guidar människor med synnedsättning. Att få dela deras glädje över blommorna och allt det vackra, att se hur det började lysa i deras ögon när minnen och inre bilder väcktes till liv.